

English	Lithuanian / Lietuviškai
<p>Health care in Scotland for people coming to Scotland to work</p>	<p>Sveikatos priežiūra asmenims, atvykstantiems dirbti į Škotiją</p>
<ul style="list-style-type: none"> • In Scotland, most health care is provided by the National Health Service (NHS). • If you are coming from overseas to work in Scotland, and you live here legally, this factsheet tells you how you can get health care from the NHS while you are here. 	<ul style="list-style-type: none"> • Škotijoje didžiąją dalį sveikatos priežiūros paslaugų teikia Nacionalinė sveikatos priežiūros tarnyba (angl. <i>NHS</i>). • Jei jūs atvykote iš užsienio dirbti Škotijoje ir čia gyvenate teisėtai, šioje faktų suvestinėje aprašoma, kur kreiptis dėl NHS teikiamos sveikatos priežiūros, kol gyvenate šioje šalyje.
<p>I have come from abroad to work in Scotland. Can I get health care from the NHS?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yes. You can get health care from the NHS if you are employed or self-employed in Scotland. • You can also get health care from the NHS if you: <ul style="list-style-type: none"> ○ work on a ship registered in the UK ○ work offshore in UK territory, or ○ have come to Scotland to work as an unpaid volunteer providing services within or similar to health or social services. 	<p>Aš atvykau iš užsienio dirbti Škotijoje. Ar galiu gauti sveikatos priežiūros paslaugas iš NHS?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taip. Jūs galite gauti sveikatos priežiūros paslaugas, kurias teikia NHS, jei dirbate ar užsiimate individualia veikla Škotijoje. • Taip pat, jūs galite gauti NHS teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas, jei jūs: <ul style="list-style-type: none"> ○ dirbate laive, kuris yra registruotas Jungtinėje Karalystėje; ○ dirbate užsienio įmonėje Jungtinės Karalystės teritorijoje; arba ○ atvykote dirbti į Škotiją kaip savanoris, kuriam nėra mokamas atlygis, bei teikiate paslaugas sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų sektoriuje ar paslaugas, panašias į šiuos sektorius.

What do I need to do?

- You need to find a family doctor as soon as possible after you arrive in Scotland, and ask them to register you as an NHS patient. You will not have to pay for this.
- In Scotland, family doctors are often called General Practitioners or GPs. They work in GP surgeries, medical practices or health centres.
- The GP will decide if you can register as an NHS patient with their practice to receive NHS treatment, which is free. They will not be able to register you if their patient list is full and you may need to try more than one GP practice in the area until you find a practice that can register you.
- The GP will help you look after all your health needs. They will decide if you need to see another health professional – for example a hospital doctor, or someone in mental health or maternity services. If you do, the GP will make the appointment for you.
- To find a GP, you can phone the NHS inform Helpline on 0800 22 44 88 or look on the internet (www.nhs24.scot). The helpline can provide an interpreting service.
- When you have found a GP surgery, contact them and make an appointment to register as an NHS patient.
- If you need an interpreter, ask the GP surgery to arrange this for you. When you make an appointment, tell them what language you prefer to use.

Ką turiu daryti?

- Atvykę į Škotiją kuo greičiau turite susirasti šeimos gydytoją bei paprašyti priregistruoti jus kaip NHS pacientą. Ši paslauga yra nemokama.
- Škotijoje šeimos gydytojai dažnai yra vadinami bendrosios praktikos gydytojais arba GP. Jie dirba bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) poliklinikose, medicinos ar sveikatos priežiūros centruose.
- Bendrosios praktikos gydytojas (angl. *GP*) nusprendžia, ar jūs galite būti užregistruotas kaip NHS pacientas jo centre bei gauti nemokamą NHS gydymą. Jie jūsų negalės priregistruoti, jei jų pacientų sąrašas yra pilnas, tad jums gali tekti pabandyti kreiptis daugiau nei į vieną bendrosios praktikos gydytojų polikliniką vietovėje, kol surasite tą, kurioje jus galės priregistruoti.
- Bendrosios praktikos gydytojas (angl. *GP*) padės jums pasirūpinti visais jūsų sveikatos poreikiais. Jie nuspręs, ar jums reikalingas vizitas pas kitą sveikatos priežiūros specialistą – pavyzdžiui, ligoninės gydytoją ar specialistą, dirbantį psichinės sveikatos ar motinystės klinikoje. Jei taip, bendrosios praktikos gydytojas (angl. *GP*) paskirs jums vizitą.
- Norėdami susirasti bendrosios praktikos gydytoją (angl. *GP*), galite skambinti NHS informacijos pagalbos linija (angl. *NHS inform Helpline*) telefonu 0800 22 44 88 arba paieškoti internete (www.nhs24.scot). Paskambinus šia pagalbos linija jums gali būti suteiktos vertėjo žodžiu paslaugos.
- Susiradę bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) polikliniką, susisieki su jais bei susitarkite dėl vizito, kad būtumėte užregistruotas kaip NHS pacientas.
- Jei jums reikalingas vertėjas žodžiu, paprašykite bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) poliklinikoje, kad jums būtų užsakytos šios paslaugos. Kai tarsitės dėl vizito, pasakykite, kokia kalba norėtumėte kalbėti.

What happens when I register as an NHS patient?

- When you go to the GP surgery, the staff will ask you for some personal information – for example, your name, address and date of birth.
- They will ask to see some documents to help them decide if you can register as an NHS patient. If you need hospital care, staff at the hospital will also ask to see these documents.
- If you are not from the EEA or Switzerland, the GP surgery may ask to see documents that prove you are in the United Kingdom to work. For example:
 - your work visa or Biometric Residence Permit, and
 - **if you are employed**, a recent letter from your employer, or your work contract, or a current pay (wage) slip
 - **if you are self-employed**, invoices or receipts for your work
 - **if you are an unpaid volunteer**, a letter from the organisation you work for that says what type of voluntary work you do.
- If you are from any EEA country or Switzerland, NHS staff may ask to see your European Health Insurance Card (EHIC).

If you don't have the documents they ask for, staff at the GP surgery may not be able to register you as an NHS patient, but can offer to see you as a private patient.

Kas vyksta man prisiregistravus NHS pacientu?

- Kai nuvyksite į bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) polikliniką, darbuotojai užduos jums keletą asmeninių klausimų – pavyzdžiui, koks jūsų vardas, pavardė, adresas bei gimimo data.
- Jie gali paprašyti jūsų pateikti tam tikrus dokumentus, kad galėtų nuspręsti, ar gali priregistruoti jus kaip NHS pacientą. Jei jums reikalinga priežiūra ligoninėje, ligoninės darbuotojai taip pat paprašys parodyti šiuos dokumentus.
- Jei jūs nesate EEE šalių ar Šveicarijos pilietis (-ė), bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) poliklinikoje jūsų gali paprašyti parodyti dokumentus, įrodančius, kad atvykote į Jungtinę Karalystę darbo tikslais. Pavyzdžiui:
 - jūsų darbo vizą arba biometrinių leidimų gyventi šalyje (angl. *Biometric Residence Permit*); ir
 - **jei dirbate**, neseną laišką iš darbdavio arba darbo sutartį, arba paskutinį algalapį;
 - **jei užsiimate individualia veikla**, sąskaitas faktūras ar už darbą gauto užmokesčio kvitus;
 - **jei užsiimate savanoriška veika**, už kurią negaunate atlygio, organizacijos, kurioje dirbate, laišką, kuriame nurodoma, kokį savanorišką darbą jūs dirbate.
- Jei esate EEE ar Šveicarijos pilietis (-ė), NHS darbuotojai gali paprašyti parodyti Europos sveikatos draudimo kortelę (ESDK).

Jei neturite jų prašomų dokumentų, bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) poliklinikos darbuotojai negalės jūsų priregistruoti kaip NHS paciento, tačiau gali pasiūlyti savo paslaugas kaip privačiam pacientui.

Tai gali nutikti, pavyzdžiui, jums laukiant dokumentų, kurie reikalingi

<p>This may happen, for example, if you are waiting to get the documents you need for registering as an NHS patient.</p>	<p>priregistruoti jus kaip NHS pacientą.</p>
<p>When I am registered as an NHS patient, is all health care free?</p> <ul style="list-style-type: none"> • No. When you are registered as an NHS patient, a lot of your health care will be free. But you will still need to pay for some things – for example, some dental treatment. • The leaflet ‘A quick guide to help with health costs’ tells you if you can get free treatment or help with health costs. It is available from citizens advice bureaux and Jobcentre Plus offices. You can also find it on the internet (www.gov.scot). 	<p>Kai prisiregistruosiu kaip NHS pacientas, ar visos sveikatos priežiūros paslaugos bus nemokamos?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ne. Kai esate prisiregistravę kaip NHS pacientas, didžioji dalis sveikatos priežiūros paslaugų yra nemokamos. Tačiau jūs vis tiek turėsite mokėti už tam tikrus dalykus - pavyzdžiui, tam tikras dantų gydymo paslaugas. • Lankstinuke „Trumpas vadovas apie pagalbą dėl sveikatos priežiūros išlaidų“ (angl. „<i>A quick guide to help with health costs</i>“) nurodoma, ar galite gauti nemokamą gydymą arba paramą mokant už sveikatos priežiūros paslaugas. Lankstinuko ieškokite gyventojų konsultavimo biuruose ir darbo biržose „Jobcentre Plus“. Jis taip pat skelbiamas internete (www.gov.scot).
<p>Can my family get health care from the NHS?</p> <ul style="list-style-type: none"> • If you are registered as an NHS patient, your husband, wife or civil partner, and any of your children who are in Scotland with you, can also get health care from the NHS. The children must be aged under 16, or under 19 and in full-time education. • Staff at the GP surgery will ask you to fill in a form for your husband, wife or civil partner and for any children. You may need to show your marriage or civil partnership certificate, and birth certificates for your children. 	<p>Ar mano šeimos nariai gali gauti NHS teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jei esate prisiregistravę kaip NHS pacientas, jūsų vyras, žmona ar civilinis (-ė) partneris (-ė), visi jūsų vaikai, kurie gyvena Škotijoje su jumis, taip pat gali gauti NHS teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas. Vaikai turi būti jaunesni nei 16 metų amžiaus arba jaunesni nei 19 metų amžiaus, jei lanko dieninę švietimo įstaigą. • Bendrosios praktikos gydytojų (angl. <i>GP</i>) poliklinikos darbuotojai paprašys jūsų užpildyti formą dėl jūsų vyro, žmonos ar civilinio (-ės) partnerio (-s), ir visų vaikų. Gali reikėti parodyti savo santuokos ar civilinės partnerystės liudijimą ir vaikų gimimo liudijimus.

What about other members of my family?

- If you are from the EEA or Switzerland, members of your family who are not from the EEA can get health care from the NHS if they have been allowed to join you in Scotland by the Home Office. They will need to show a document provided by the Home Office as proof that they have been allowed to do this – for example, an EEA family permit. For more information about EEA family permits, go to the UK Government website for visa services at www.ukvisas.gov.uk or contact the nearest UK Visa Application Centre.
- Members of your family who are not from the EEA or Switzerland may also have a right to get health care from the NHS in Scotland – for example, if they have been allowed to come here to work or to study.
- Members of your family who are from the EEA or Switzerland can get health care from the NHS. They must have an EHIC card and they should register with a GP.

If you are a worker from outside the EEA and Switzerland and have paid the Home Office's Immigration Health Surcharge with your visa fees, your Biometric Residency Permit can be used as proof that you are entitled to receive NHS hospital treatment at no charge. This also applies where the surcharge has been paid by, or on behalf of, your immediate family members (your spouse, dependent children or civil partner).

Kaip dėl kitų mano šeimos narių?

- Jei esate EEE šalių ar Šveicarijos pilietis (-ė), jūsų šeimos nariai, kurie nėra iš EEE šalių, gali gauti NHS teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas, jei Vidaus reikalų ministerija (angl. *Home Office*) leido jiems gyventi su jumis Škotijoje. Jie turės parodyti Vidaus reikalų ministerijos išduotą dokumentą kaip įrodymą, kad jie turi tam leidimą - pavyzdžiui, EEE šalių šeimos leidimą. Daugiau informacijos apie EEE šalių šeimos leidimus galite rasti apsilankę JK Vyriausybės interneto svetainėje vizų paslaugų skyrelyje adresu www.ukvisas.gov.uk arba kreipkitės į artimiausią JK vizų prašymų nagrinėjimo centrą.
- Jūsų šeimos nariai, kurie nėra EEE ar Šveicarijos piliečiai, taip pat gali turėti teisę gauti NHS teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas Škotijoje, pavyzdžiui, jei jiems buvo išduotas leidimas atvykti į šią šalį mokymosi ar darbo tikslais.
- Jūsų šeimos nariai, kurie yra EEE šalių ar Šveicarijos piliečiai, turi teisę gauti NHS teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas. Jie privalo turėti ESDK kortelę bei prisiregistruoti pas bendrosios praktikos gydytoją (angl. *GP*).

Jei esate darbuotojas iš kitų šalių nei EEE ir Šveicarija bei sumokėjote Vidaus reikalų ministerijos Imigrantų sveikatos papildomą mokestį (angl. *Home Office's Immigration Health Surcharge*) su vizos mokesčiu, jūsų biometrini leidimas gyventi šalyje (angl. *Biometric Residency Permit*) gali būti įrodymu, kad turite teisę gauti nemokamas NHS gydymo ligoninėje paslaugas. Ši sąlyga taip pat taikoma, kai šį papildomą mokestį sumokėjo jūsų artimiausi šeimos nariai arba asmuo jų vardu (jūsų sutuoktinis (-ė), išlaikomi vaikai ar civilinis (-ė) partneris (-ė)).

What happens if I am not registered as an NHS patient?

If you are not registered as an NHS patient, you can still get some health care from the NHS.

Services that are free for everyone include:

- emergency care in a hospital (in the accident and emergency department, casualty department or minor injury unit)
- emergency care at a GP surgery
- emergency transport in an ambulance
- sexual health services (family planning)
- treatment for some infectious diseases and sexually transmitted infections in the best interests of public health.

If you need any other health care, and you are not registered as an NHS patient, you will have to pay for it. Staff at the GP surgery or hospital will be able to give you more information about this.

You can get medical insurance to help you with the costs of your care. To find out more about medical insurance, phone the Association of British Insurers on 020 7600 3333 or look on the internet (www.abi.org.uk) and search for 'private medical insurance'.

How can I find out more

Kas vyksta, jei nesu prisiregistravęs kaip NHS pacientas?

Jei nesate registruotas kaip NHS pacientas, jūs vis tiek galite gauti tam tikras sveikatos priežiūros paslaugas, kurias teikia NHS.

Nemokamos paslaugos visiems asmenims yra šios:

- skubi pagalba ligoninėje (įvykus nelaimingam atsitikimui bei skubios pagalbos skyriuose, traumatologijos skyriuje ar lengvų sužalojimų skyriuje);
- skubi pagalba bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) poliklinikoje;
- pervežimas greitosios pagalbos automobiliu nelaimės atveju;
- seksualinės sveikatos paslaugos (šeimoms planavimas);
- tam tikrų užkrečiamų ligų bei lytinių būdu plintančių infekcijų gydymo paslaugos.

Jei jums reikalingos kitos sveikatos priežiūros paslaugos ir nesate registruotas kaip NHS pacientas (-ė), už šias paslaugas turėsite susimokėti. Dėl išsamesnės informacijos apie tai kreipkitės į bendrosios praktikos gydytojų (angl. *GP*) polikliniką ar ligoninės darbuotojus.

Jūs galite gauti sveikatos draudimą, kuris padengs jūsų priežiūros paslaugų išlaidas. Daugiau informacijos apie sveikatos draudimą galite gauti paskambinę Britų draudėjų asociacijos telefonu 020 7600 3333 arba apsilankę interneto svetainėje (www.abi.org.uk) bei įvedę į paieškos laukelį „privatus sveikatos draudimas“.

Kaip gauti daugiau informacijos?

<ul style="list-style-type: none"> • For information about health conditions and services, phone the NHS inform Helpline on 0800 22 44 88 (textphone 18001 0800 22 44 88; the helpline also provides an interpreting service). The helpline is open every day between 8am and 10pm. • Contact the Patient Advice & Support Service (PASS) at your local citizen's advice bureau (find your nearest bureau on the internet at www.cas.org.uk or in your local phone book). PASS is independent and provides free, confidential information, advice and support to anyone who uses the NHS in Scotland. 	<ul style="list-style-type: none"> • Daugiau informacijos apie sveikatos būkles ir paslaugas galite gauti paskambinę NHS informacijos tarnybos pagalbos linija linija (angl. <i>NHS inform Helpline</i>) 0800 22 44 88 (tekstinio telefono numeris 18001 0800 22 44 88; pagalbos linija teikiamos vertimo žodžiu paslaugos). Pagalbos linija veikia kiekvieną dieną nuo 8.00 iki 22.00 val. • Kreipkitės į pacientų konsultavimo ir paramos tarnybą (angl. <i>Patient Advice & Support Service (PASS)</i>) vietiniame gyventojų konsultavimo biure (angl. <i>citizen's advice bureau</i>) (artimiausią biurą rasite internete adresu www.cas.org.uk arba vietinėje telefonų knygoje). PASS yra nepriklausoma tarnyba, teikianti nemokamą konfidencialią informaciją, konsultacijas ir paramą visiems asmenims, kurie naudojami NHS paslaugomis Škotijoje.
<p>Other factsheets in this series</p> <ul style="list-style-type: none"> • Health care for people coming to Scotland to study • Health care for asylum seekers and refugees in Scotland • Health care in Scotland for former UK residents now working abroad • Health care in Scotland for UK passport holders returning after living abroad • Health care for UK pensioners visiting Scotland • Health care in Scotland for holidaymakers from overseas. <p>You can get these factsheets from:</p>	<p>Kitos šios serijos faktų suvestinės</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sveikatos priežiūra asmenims, kurie atvyksta į Škotiją studijuoti (angl. <i>Health care for people coming to Scotland to study</i>) • Sveikatos priežiūra prieglobsčio prašytojams ir pabėgėliams Škotijoje (angl. <i>Health care for asylum seekers and refugees in Scotland</i>) • Sveikatos priežiūra Škotijoje buvusiems JK gyventojams, kurie dirba užsienyje (angl. <i>Health care in Scotland for former UK residents now working abroad</i>) • Sveikatos priežiūra Škotijoje asmenims, turintiems JK pasą bei grįžtantiems į šią šalį iš užsienio (angl. <i>Health care in Scotland for UK passport holders returning after living abroad</i>) • Sveikatos priežiūra JK pensininkams, kurie lankosi Škotijoje (angl. <i>Health care for UK pensioners visiting Scotland</i>)

- anywhere you get NHS care
- www.nhsinform.scot
- the NHS inform Helpline on 0800 22 44 88

- Sveikatos priežiūra užsienio šalių gyventojams, atostogaujantiems Škotijoje (angl. *Health care in Scotland for holidaymakers from overseas*)

Šias faktų suvestines galima gauti:

- visose vietose, kur teikiamos NHS sveikatos priežiūros paslaugos
- www.nhsinform.scot
- paskambinus NHS informacijos tarnybos pagalbos linijos linija (angl. *NHS inform Helpline*) telefonu 0800 22 44 88

Feeling unwell?

- Go to a pharmacy and ask for advice. To find your nearest pharmacy, phone the NHS inform Helpline on 0800 22 44 88 or look on the internet (www.nhs24.scot).
- Visit the NHS 24 website at www.nhs24.scot for health information and advice.
- Contact the GP surgery where you are registered. If you need an interpreter, ask the GP surgery to arrange this for you.
- Phone NHS 24 on 111 or look on the internet (www.nhs24.scot) if the GP surgery where you are registered is closed, or if you are not yet registered as an NHS patient. NHS 24 can provide an interpreting service.

In an emergency (if your condition is very serious), phone 999 and ask for an ambulance.

We have tried our best to make sure that this information is correct. However, the information is for guidance only so you should not rely on it as a full statement of the law. If you are thinking about taking legal action, you should contact a solicitor, a citizens advice, or other advice agency.

Jeif jaučiatės prastai

- Vaistinėje jums gali būti suteikta konsultacija. Norėdami susirasti arčiausiai jūsų esančią vaistinę, galite skambinti NHS informacijos pagalbos linija (angl. *NHS inform Helpline*) telefonu 0800 22 44 88 arba paieškoti internete (www.nhs24.scot).
- Daugiau informacijos apie sveikatos priežiūrą bei konsultacijas galima rasti NHS 24 puslapyje adresu www.nhs24.scot.
- Kreipkitės į savo bendrosios praktikos gydytoją (angl. *GP*). Jei jums reikalingas vertėjas žodžiu, paprašykite bendrosios praktikos gydytojo (angl. *GP*), kad jums užsakytų šią paslaugą.
- Paskambinkite į NHS 24 arba 111, arba paieškokite internete (www.nhs24.scot), jei bendrosios praktikos gydytojų poliklinika, kurioje jūs esate registruoti, nedirba arba jūs nesate prisiregistravę kaip NHS pacientas. NHS 24 teikia vertėjo žodžiu paslaugas.

Skubios pagalbos atveju (jei jūsų būklė yra labai sunki), skambinkite 999 arba kvieskite greitąją medicinos pagalbą.

Mes stengėmės užtikrinti, kad informacija šiame informaciniame lapelyje būtų teisinga. Tačiau jame teikiami tik rekomendacinio pobūdžio patarimai, todėl neturėtumėte pasikliauti juo kaip galutiniu įstatymu. Jei galvojate imtis teisinių veiksmų, turėtumėte kreiptis į advokatą, gyventojų konsultavimo biurą ar kitą konsultavimo tarnybą.

<p>Check www.nhsinform.scot for versions of this information in other languages or formats.</p> <p>Produced by NHS inform.</p> <p>Version 6 - Produced in February 2016 - Revision date February 2018</p>	<p>Interneto svetainėje adresu www.nhsinform.scot galima rasti šią informaciją kitomis kalbomis ar formatu.</p> <p>Sudarė NHS informacijos tarnyba (angl. <i>NHS inform</i>).</p> <p>6 versija, išleista 2016 m. vasario mėn. Peržiūros data: 2018 m. vasario mėn.</p>
---	--